MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
ANTHONY ELLUL

Seduta ta' l-14 ta' Marzu, 2013

Rikors Numru. 41/2012

Eskander Hany

Vs

Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanza u l-Affarijiet tal-Expatriates, l-Onorevoli Prim'Ministru u l-Avukat Generali

Permezz ta' rikors prezentat fil-25 ta' Mejju 2012, ir-rikorrent ippremetta:-

L-esponent ilu Malta ghal dawn l-ahhar tnax-il snin u b'mod permanenti ghal dawn l-ahhar tmien snin.

Illi, tul dan il-perjodu, huwa kien sab impjieg ma’ Rocky Company Limited bhala sales manager u din il-kumpanija kienet applikat ma' l-ETC sabiex jinghata permess tax-xoghol.

Illi l-Korporazzjoni tax-Xoghol u Tahrig kienet irrifjutat l-applikazzjoni tieghu u sussegwentement l-esponent u kif ukoll is-socjeta Rocky Company Limited kienu ppresentaw kawza kontra l-ETC f'liema kawza il-Qorti intalbet tirrevoka d-decizjoni ta' l-ETC. Il-kawza ghandha citazzjoni numru 244/2010 u hija pendenti quddiem il-Prim Awla tal-Qorti Civili per Onor. Imhallef J. R. Micallef u differita ghall-24 ta' Mejju 2012.

Illi l-esponent, stante li ghandu kull interess isegwi u jidher f' dawn il-proceduri talab estensjoni tal-visa tieghu u tali estensjoni sa' ftit ilu dejjem kienet qed tinghata. Fil-fatt l-ahhar li inghata estenzjoni kienet fl-24 ta' Jannar 2012 u dan sat-2 ta' April 2012.

Illi dan l-ahhar stante illi l-visa tieghu kienet ser tiskadi fit-2 ta' April 2012, rega' talab estensjoni ohra pero din id-darba l-intimat Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanzi u l-Affarijiet ta' l-Expatriates irrifjuta li jakkorda tali estensjoni.

Illi tali rifjut m'huwiex gustifikat stante li tilledi d-dritt ta' l-esponent ta' smiegh xieraq u dan minhabba li mhux ser ikun possibli ghalih li jsegwi l-andament tal-proceduri li istitwixxa quddiem dawn il-Qrati.

i) tiddikjara illi, minhabba illi l-intimat Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanzi u l-Affarijiet ta' l-Expatriates, qieghed jirrifjuta illi jgedded il-visa ta' l-esponent, dan qieghed effettivament icahhad lill-esponent milli jsegwi l-proceduri istitwiti minnu fl-ismijiet *Rocky & Co. Ltd. Et Vs Korporazzjoni Ta' Xoghol U Tahrig* u dan jilledi d-drittijiet fundamentali ta' l-esponenti fosthom artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni ta’ Malta u l-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropeja ghad-Drittijiet tal-Bniedem.

ii) taghtih dawk ir-rimedji li jidhrilha xierqa ghat-twettiq ta' dawn id-drittijiet fondamentali fuq imsemmija, fosthom li tordna lill-intimat Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanzi u l-Affarijiet ta' l-Expatriates li jestendi l-visa ta' l-esponent sabiex ikun jista' jsegwi l-proceduri civili hawn fuq imsemmija,

u dan taht dawk il-provedimenti li jidhrilha xierqa u opportuni.

Twegiba tal-intimati[1].

Permezz ta' twegiba prezentata fl-20 ta' Gunju 2012, l-intimati wiegbu:-

Illi fir-rikors promotur, ir-rikorrenti qieghed jallega illi n-nuqqas tal-hrug tal-Visa allegatament jivvjola d-drittijiet fundamentali tieghu kif protetti permezz ta' l-Artikolu 39 (2) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u ta' l-Artikolu 6 (1) tal-Konvenzjoni Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem (Kap. 319 tal-Ligijiet ta' Malta).

Illi l-esponenti jikkontestaw l-allegazzjonijiet u l-pretensjonijiet tar-rikorrent u jissottomettu li dawn huma kollha nfondati fil-fatt u fi-dritt ghar-ragunijiet segwenti:

Illi in linea preliminari, l-esponenti jissottomettu illi dak li r-rikorrenti qed jirreferi ghalih bhala 'Visa' huwa dak li huwa maghruf bhala 'permess ta' residenza'. F'dan ir-rigward in kwantu dina l-funzjoni tal-hrug tal-permessi ta' residenza ma tispettax lill-Prim Ministru u lanqas lill-Avukat Generali, l-esponenti jissottomettu illi dawn l-intimati mhumiex il-legittimi kontradditturi ai termini ta' l-Artikolu 181B tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili (Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta).

Illi in linea preliminari, ir-rikorrenti qieghed jabbuza mill-process kostituzzjonali stante illi qieghed jadopera procedura straordinarja bhal ma hija l-procedura odjerna meta kellu a disposizzjoni tieghu rimedji ordinarji sabiex

[1] Fol. 8.

ihares id-drittijiet pretizi minnu u dan fil-forma ta’ azzjoni ta’ stharrig gudizzjaru ai termini ta’ l-Artikolu 469A tal-Kapitolu 12 tal-Ligjiet ta’ Malta. Di piu’ ghal dak li jirrigwarda l-hrug ta’ Visa, ir-rikorrenti jistgha dejjem jintavola applikazzjoni ma’ l-awtoritajiet kompetenti.

F’dan ir-rigward l-esponenti jirreferu ghall-Artikolu 46 (2) tal-Kostituzzjoni u ghall-*proviso* ghall-Artikolu 4 (2) tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem (Kap. 319 tal-Ligijiet ta’ Malta).

Illi l-agir ta’ l-esponenti fil-konfront tar-rikorrenti huwa wiehed ghal kollox legittimu. Id-decizjoni mehuda hija wahda fit-terminu ta’ l-Att dwar l-Immigrazzjoni (Kap. 217 tal-Ligijiet ta’ Malta) u dan peress illi kull permess ta’ residenza jinhareg ghall-skop specifiku u jkun marbut ma’ tali skop. F’dan il-kaz l-iskop li ghalih hareg il-permess ta’ residenza kien il-permess tax-xoghol. Gialadarba r-rikorrenti ma ghandux permess tax-xoghol ma ghad fadal l-ebda skop sabiex ir-rikorrenti jibqa’ jirrisjedi f’Malta. Madanakollu r-rikorrenti jista’ dejjem isegwi l-kawza li ghandu pendenti quddiem il-Qrati nostrani billi japplika sabiex tinhariglu l-Visa fil-pajjiz ta’ origini tieghu peress illi l-Istat Malti huwa marbut bil-Konvenzjoni tas-Schengen dwar hrug u dhul fit-territorju tas-Schengen u dan ghall-ghan ahhari li jkun jista’ jattendi s-seduti quddiem il-Qorti.

Illi gialadarba illi l-permess ta’ residenza tar-rikorrenti skada l-istess rikorrenti huwa meqjus bhala immigrant projbit ai termini ta’ l-Artikolu 5 ta’ l-Att dwar l-Immigrazzjoni (Kapitolu 217 tal-Ligijiet ta’ Malta).

Illi in linea preliminari dawn l-Artikoli mhux applikabbli stante li materja li tirrigwarda ghoti jew tnehhija ta’ permess ta’ residenza hija kwistjoni ta’ dritt pubbliku u ghalhekk ma tikkwalifikax bhala ‘dritt jew obbligu civili’ ghal finijiet ta’ l-istess Artikoli kif jirrizulta ampjament mill-gurisprudenza kemm nostrali kif ukoll dik tal-Qorti Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Illi in linea preliminari dawn l-Artikoli huma wkoll inapplikabbli stante illi dawn l-artikoli jirreferu ghall-

proceduri li jkunu gia nbdew quddiem l-awtorita' gudizzjarja kompetenti u ma jirreferux ghall-istadju amministrattiv ta' l-ipprocessar ta' applikazzjonijiet.

Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost fi kwalunkwe kaz, l-esponenti ma jistghu jitqiesu li kissru ebda dritt ghal smiegh xieraq tar-rikorrenti. Il-fatt illi giet michuda l-applikazzjoni tar-rikorrenti ghal permess ta' residenza f'Malta ma jikkostitwixxix ksur tad-drittijiet fundamentali.

Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, il-fatt li r-rikorrenti ma jkunx jirrisjedi f'Malta ma jipprekludix u wisq inqas jilledi d-dritt tar-rikorrenti illi jsegwi kawza quddiem il-Qrati nostrana. Illi fi kwalunkwe kaz il-jedd ta' access ghal-Qorti m'huwiex determinat esklussivament mill-prezenza f'Malta tal-persuna li tkun fethet il-kawza.

Illi r-rimedji procedurali mahsuba fil-ligi procedurali Maltija jassikuraw lil min irid jinqeda minnhom kull garanzija dwar smigh xieraq, anke jekk tali persuna ma tkunx fizikament prezenti f'Malta.

Illi minghajr pregudizzju u fil-mertu u fil-konfront ta' l-esponenti ghandu jigi enfasizzat li l-esponenti jista' johrog permess ta' residenza kif qed jippretendi r-rikorrenti gialadarba jkun hareg permess tax-xoghol da parti tal-Korporazzjoni kompetenti.

Il-fatt illi r-rikorrenti kien inghata permess temporanju ta' residenza bl-ebda mod ma jwiezen favur it-tezi tar-rikorrent u dan peress illi l-Istat ghandu diskrezzjoni totali f'dawn il-kwistjonijiet.

Illi in vista tas-suespost ma hemm l-ebda ksur ta' dawn l-Artikoli.

Konsiderazzjonijiet.

L-ilment tar-rikorrent hu li d-Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanzi u l-Affarijiet ta' l-Expatriates irrifjuta li jaghti

estensjoni ta’ visa biex ir-rikorrent jibqa’ Malta wara t-2 ta’ April 2012. Ir-rikorrent isostni li jrid jibqa’ Malta biex ikun jista’ jsegwi l-kawza numru 244/2010 fl-ismijiet **Rocky & Co Limited et vs Korporazzjoni ta’ Xoghol u Tahrig** (244/2010).

Jidher li l-intimati Prim’Ministru u Avukat Generali m’humiex il-legittimi kontraditturi meta tqies li l-ilment tar-rikorrent hu ndirizzat fil-konfront tad-Dipartiment tac-Cittadinanzi u l-Affarijiet tal-Expatriates. Fir-rikors promotur ir-rikorrent jilmenta li d-Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanza u l-Affarijiet tal-Expatriates, *“....qieghed effettivament icahhad lill-esponent milli jsegwi l-proceduri istitwiti minnu fl-ismijiet Rocky & Co Ltd et vs Korporazzjoni ta’ Xoghol u Tahrig u dan jilledi d-drittijiet fundamentali ta’ l-esponenti fosthom artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni ta’ Malta u l-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropeja ghad-Drittijiet tal-Bniedem.”*. Ghalhekk l-ewwel eccezzjoni ser tintlaqa’.

L-intimati jsostnu li r-rikorrent kellu rimedji ohra. Il-qorti ma taqbilx meta tqies li:-

i. Il-permess ta’ residenza li kien qieghed jinghata lir-rikorrent minn zmien ghal zmien, kien minhabba permess ta’ xoghol li kienet qeghda tatih il-Korporazzjoni ta’ Xoghol u Tahrig[2]. Skond regolament 12 tal-Avviz Legali 205 tal-2004: *“Cittadin ta’ Pajjiz Terz ghandu jkun intitolat biss li jirrisjedi f’Malta jekk jinhariglu permess uniformi ghal residenza ghal skop specifiku.”*.

ii. Ladarba l-permess ta’ xoghol skada, ir-rikorrent ma kellux mezzi ordinarji biex jikkontesta fi proceduri gudizzjarji ‘l fatt li ma regax inghata permess ta’ residenza. Fir-realta’ jirrizulta li r-rikorrent kellu l-permess uniformi ta’ xoghol ghall-perjodi bejn 24 ta’ Jannar 2007 sal-21 ta’ April 2007; 23 ta’ Mejju 2007 sat-30 ta’ Jannar 2009 u 23 ta’ Marzu 2009 sat-30 ta’ Novembru 2009. Wara l-ahhar permess kien beda jinghata dak li jissejjah bhala awtorizazzjoni interim.

[2] Ara nota a fol. 26.

Fin-nota ta' sottomissjonijiet l-intimati jsostnu li r-rikorrent kellu kull opportunita' li jipproponi kawza ghall-stharrig gudizzjarju ta' eghmil amministrattiv (Artikolu 469A tal-Kap. 12). Il-qorti ma taqbilx meta tqies li fuq bazi ta' *prima facie* tali proceduri ma setghu qatt joffru xi rimedju. M'hemmx dubju li l-ilment tar-rikorrent m'ghandu x'jaqsam xejn mal-Artikolu 469A tal-Kap. 12. Jirrizulta li wara t-30 ta' Novembru 2009 l-intimat kien qieghed perjodikament johrog "awtorizazzjoni interim" biex ir-rikorrent jibqa' Malta minhabba li kellu kwistjoni pendenti mal-Korporazzjoni dwar il-hrug ta' permess tax-xoghol.

L-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u l-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni jirrelataw ghad-dritt ta' kull persuna li jkollha smiegh xieraq fid-determinazzjoni tad-drittijiet u obbligi civili u fi proceduri kriminali. L-ilment tar-rikorrent jidher li hu li bil-fatt li wara t-2 ta' April 2012 id-Dipartiment ma tahx permess iehor, wassal biex qieghed jichadlu d-dritt tieghu li jippartecipa b'mod attiv fil-kawza fuq imsemmija.

Jirrizulta li r-rikorrent kellu permess ighix f'Malta peress li kellu permess ta' xoghol mahrug mill-Korporazzjoni ta' Xoghol u Tahrig. Permezz ta' ittra tad-19 ta' ta' Jannar 2010, il-Korporazzjoni infurmat lil Rocky & Co Limited li t-talba taghha biex ir-rikorrent jinghata permess biex jahdem bhala *Sales Manager*, giet rifjutata[3]. Jirrizulta li d-Dipartiment tac-Cittadinanza u l-Affarijiet tal-Expatriates kien qieghed igedded il-permess sabiex ir-rikorrent ikun jista' jibqa' Malta, *"fuq bazi umanitarja"*[4]. Fil-fatt permezz ta' ittra legali datata 24 ta' Jannar 2012, id-Dipartiment gie nfurmat li l-permess tieghu biex jibqa' Malta jiskadi fil-31 ta' Jannar 2012 u kellu bzonn isiefer l-Egittu sad-9 ta' Frar 2012, ghall-perjodu ta' bejn tlett gimgha u xahar. Ghalhekk talab li l-permess jigi estiz *"....sa gimgha wara l-14 ta' Marzu 2012."*. It-twegiba li nghatat, permezz ta' ittra tat-13 ta' Frar 2012, kienet:-

"............... a residence permit will be given to your client valid until the 2nd April 2012 on the grounds of the

[3] Fol. 20.
[4] Ara deposizzjoni ta' Mark Sultana tad-19 ta' Novembru 2012.

humanitarian of this case and in order to give him time to windup any outstanding things in Malta.

Please note that if your client wishes to travel to Malta following the expiry of the said permit, an entry visa would be required to proceed to Malta.”.

Mill-ftit provi li tressqu l-qorti hi tal-fehma li m’hemm xejn milli qieghed izomm lir-rikorrent li:-

i. Jahtar mandatarju sabiex ikun jista’ jidher ghalih fil-kawza 244/2010. Dan qieghed jinghad mehud ukoll in konsiderazzjoni li fil-kawza 244/2010 is-smiegh tal-provi nghalaq. Tant hu hekk li fil-verbal tas-seduta tat-22 ta’ Jannar 2013 gie verbalizzat hekk[5]:-

“Meta ssejhet il-kawza deher Hani Eskander ghall-kumpanija attrici u attur proprio mhux mghejjun minn avukat. Dehret Maria Bartolo Galea ghall-Korporazzjoni intimata mghejjuna mill-avukat Victoria Cuschieri.

Peress illi l-Assistent Gudizzjarju temmet il-hatra moghtija lilha u wara li rat l-art 165 tal-Kap 12;

Il-Qorti qed taghti lill-atturi zmien sat-22 ta' Frar, 2013, biex iressqu n-nota ta' sottomissjonijiet bil-visto tal-avukati tal-intimati.

U qed thali l-kawza ghall-ezami tal-istess Nota ghall-5 ta' Marzu, 2013 fid-9:30am u biex dak inhar jinghata zmien lill-intimati biex iressaq u s-sottomissjonijiet taghhom.”.

ii. Ladarba jmur lura l-Egittu, japplika mal-Ufficjal Principali tal-Immigrazzjoni ghall-hrug ta’ visa biex ikun jista’ jigi Malta ghas-seduti fil-kawza fuq imsemmija[6].

Dan apparti l-konsiderazzjoni l-ohra li ghalkemm ir-rikorrent ghadu jinsab Malta, ma jidhirx li ghen lilu nnifsu

---

[5] Ladarba saret riferenza ghal din il-kawza, li wara kollox hi r-raguni ghalfejn ir-rikorrent qieghed isostni li ghandu jithalla jibqa’ Malta, il-qorti tqies li hu legittimu li ssir riferenza ghal dawk l-atti.
[6] Ara d-deposizzjoni tal-Ispettur Mario Haber.

fil-kawza l-ohra. Fil-fatt fil-verbal tal-24 ta’ Mejju 2012 jinghad:-

”Il-Qorti tirrileva illi mill-verbali tas-seduti mizmuma mill-Assistent Gudizzjarju mit-18 ta' Jannar 2012 sas-16 ta' Mejju 2012. ***L-atturi kellhom ghad-disposizzjoni taghhom hames seduti li fihom setghu jressqu l-provi u dan m'ghamluhx****. Wara li rat il-verbal tas-seduta ts- 16 ta' Mejju 2012 quddiem l-assistent Gudizzjarju l-Qorti qieghda tordna illi s-seduta ga iffisata tal-20 ta' Gunju, 2012 fil-11.00am tkun l-ahhar seduta li fiha l-atturi jistghu jressqu il-provi taghhom.”* (enfazi tal-qorti).

Dikjarazzjoni li turi l-mod xejn diligenti li bih ir-rikorrent mexxa l-kaz tieghu. Dan ghalkemm kien jaf li d-Dipartiment kien qieghed jatih awtorizazzjoni interim biex jibqa’ Malta ghall-perjodu defenit minhabba l-kwistjoni li ghandu mal-Korporazzjoni, awtorizazzjoni li kienet tkopri l-perjodu mill-1 ta’ Dicembru 2009 sat-2 ta’ April 2012. Konxju mill-qaghda prekarja tieghu f’Malta, kien fl-interess tar-rikorrent li jmexxi l-kaz tieghu b’mod efficjenti u serju u mhux joqghod ikaxkar saqajh. Il-qorti hi moralment konvinta li kien il-mod kif ipproceda r-rikorrent fil-kawza 244/2010 li li wassal ghas-sitwazzjoni tal-lum.

F’dawn ic-cirkostanzi l-qorti m’ghandix dubju li l-ilment tar-rikorrent hu bla bazi.

Ghal dawn il-motivi l-qorti qeghda:-

1. Tilqa’ l-ewwel eccezzjoni u tiddikjara li l-Prim’Ministru u l-Avukat Generali m’humiex il-legittim kontradditturi u ghalhekk tilliberahom mill-osservanza tal-gudizzju.
2. Tichad it-tieni eccezzjoni spejjez a karigu tal-intimat l-iehor.
3. Tichad it-talbiet tar-rikorrent.

Spejjez a karigu tar-rikorrent.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------